

treba takoj po šolski dobi kazati sredstva in pota, da se razvijejo v odločne može s samostojnim svetovnim pripravljenjem. Kakor vsako podrobno delo, zahteva tudi to delo vztrajnosti. In če se nam posreči pridobiti vsako leto, vsako drugo, tretje leto v vsaki vasi samo enega mladeniča za samoizobrazbo, smo storili neznansko veliko. Kakor ne smemo biti pri šolskem pouku nestrpni, tako moramo tudi v tem slučaju potrpežljivo čakati na sadove v bodočnosti. Jasno pa je, da tako vzgojimo naraščaj, ki bo sprejemljiv za vsa udobna kulturna vprašanja. Le možje, ki so se tudi v mladeniški dobi vzgojevali značajno in samostojno, lahko pozneje delujejo v blagor občanov. Mislite si pa lahko, kako velikanska moč bi se kazala v slovenskem narodu, ako bi vsaka občina imela zares napredne in inteligentne zastopnike!

Tako bi preiskali teren. Ko smo pripravili polje za delo, lahko začnemo z delom samim. Naše delovanje bodi sistematično, poljudno. Delovati moramo na to, da ustanove tudi naše občine ljudske knjižnice in javne čitalnice, ki so pristopne vsakomur. Nič manj potrebna niso javna poljudna predavanja. Naše občine se pa morajo toliko udobiti, da bodo same prirejale gledališke predstave in koncerte za ljudstvo.

S tem smo le nekoliko označili glavno delovanje. Ako hočemo, da bo plodovito, si ga moramo urediti po sistematičnem programu, izbornem načrtu. Potrebno je, da smo si že pred začetkom popolnoma na jasnem o vseh vprašanih poljudnega dela. Zato se hočemo v prihodnje podrobno z njimi baviti in podati vsa potrebna navodila in načrte. Tovariši, vi pa z delom tudi takoj začnite — v kolikor še niste zapričeli — in sicer na ta način, da si v zgoranjem smislu pripravljate tla za novo organizacijo!

Izjava Pedagoškega društva v Krškem.

Odbor »Pedagoškega društva v Krškem«, je v svoji seji 2. t. m. sklenil, da se obrne na veleslavni deželni odbor kranjski z utemeljeno prošnjo, da isti stori potrebne korake, da dobi učiteljstvo sigurno od deželnega šolskega sveta v Ljubljani predlagano 25% draginjsko podporo, dokler se definitivno ne regulirajo učiteljske plače.

Razen tega je soglasno sklenil sledečo resolucijo:

»Pedagoško društvo v Krškem« obžaluje, da je obstrukcija katoliško-narodnih poslancev preprečila v deželnem zboru kranjskem z ozirom na obupno gmotno stanje in na jako drage življenske razmere, s katerimi se mora boriti kranjsko učiteljstvo ter z ozirom na veliko, vedno bolj občutljivo pomanjkanje učiteljev neobhodno potrebno zvišanje učiteljskih plač ter prosi merodajne faktorje, da storijo vse potrebno, da dobi učiteljstvo sigurno od deželnega šolskega sveta v Ljubljani predlagano 25% draginjsko podporo.

»Odbor Pedagoškega društva v Krškem.«

Ljudevit Stiasny,
t. č. predsednik.

Kritikujoči glasovi.

Šolska vodstva so prejela ta-le odlok:

An alle Volksschulleitungen des Schulbezirkes!

Aus Anlaß eines speziellen Falles hat der k. k. Landeschulrat in Laibach mit dem Erlasse vom 5. Juli 1903, Z. 2155, anher eröffnet, daß der Religionslehrer einer Volks- oder Bürgerschule im Sinne der Bestimmungen der § 37, al. 2 der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870, R. G. Bl. Nr. 105, Mitglied des Lehrkörpers der betreffenden Schule ist, und demselben demnach sowie jedem anderen Lehrer derselben Schule das Recht zusteht, den Katheder zu benützen, d. h. in demselben seinen Katalog, seine Lehrbücher und sonstige Lehrbehelfe aufzubewahren.

Hievon werden die Volksschulleitungen zur Darnachachtung hiemit in Kenntnis gesetzt.

K. k. Bezirksschulrat.

Za glavo smo se prijeli pri čitanju tega odloka, nevedoč ali bi se jezili ali smejali. Naše šolske oblasti so dosegle s tem rekord, pa ne vprašajte, v kakšnem smislu. Čemu pa je katehetu kateder? Do zdaj le v ta namen, da je imel ondi shranjeno palico kot simbol vse pedagoške vednosti z vsemi formalnimi stopnjami in formalnimi stavki povrh. No, v novejšem času nekateri tudi vohunijo.

Razrednik ima spravljene v katedru uradne spise, za kar je osebno odgovoren in do katerih nima katehet najmanjše pravice. Na večrazrednicah ni odprt kateder učitelju, ki razrednika namešča za kako uro. Katehet določuje in vpisuje rede na večrazrednicah pri konferenci, na enorazrednicah ima ob klasifikaciji katalog na razpolago na katedru. Potrebno bi pač bilo, da bi tudi katehete vpisavali vzeto tvarino v tednik — čemu je rubrika? — in naše šolske oblasti bi si s zahtevo pridobile neminljivih zaslug za izboljšanje pouka v verouku. Bojimo se, da sega njih oblast le do farovškega praga, četudi bi imele dobro voljo.

Ako bi ostal zgorajšnji odlok v veljavi, kako naj se postopa takrat, ko ima katehet zadnjo uro? Bo li moral učitelj čakati pred šolskimi durmi, da po odhodu kateheta takoj zapre kateder, ali naj katehetu kar izroči ključ v poljubno uporabo? Po pouku kateder vendar ne sme biti odprt, ker bi se lahko primerilo, da bi kdo iz nagajivosti kaj odnesel — mogoče kar katehet sam, zakaj se pa tako potezajo za to? — osobito pri šolah, kjer nimajo šolskega sluge.

Ta odlok pa ne drži tudi v juridičnem smislu, ker je bil slabo interpretiran. Dotični § 37. al. 2 se glasi:

Mitglieder der Konferenz sind die sämtlichen Lehrer, Unterlehrer und Nebenlehrer (Hilfslehrer). Letztere haben eine beschließende Stimme in den Fällen, wo es sich speziell um ihren Lehrgegenstand oder um ihre Schüler handelt; außerdem steht ihnen nur eine beratende Stimme zu.

Tu ni nikjer govora o verskih učiteljih, ampak le o podučiteljih in pomožnih učiteljih, h katerim pa zakonodalec (tukaj ministrstvo) katehetov ni prištevalo in tudi sami se ne prištevajo v vseh tistih slučajih, ki jim nakladajo kake dolžnosti. Takrat so le — dušni pastirji, izvzemši stalnih v Ljubljani in Idriji.

Poglejmo zdaj novejšo ministrsko odredbo, in sicer Min. Verordnung vom 8. Mai 1872, R. G. Bl. Nr. 68, § 4. al. 4:

Den nicht definitiv angestellten Religionslehrern, den Hilfs- und Nebenlehrern und Lehrerinnen öffentlicher Volksschulen und Lehrerbildungsanstalten, den Lehrerinnen der